

А К Т

лісопатологічного обстеження насаджень на доцільність призначення в них заходів з поліпшення санітарного стану лісів по дочірньому підприємству "Бершадський райагроліс" ВОКСЛП "Віноблагроліс"

"17" липня 2025 року

м. Бершадь Гайсинського району
Вінницької області

Нами, заступником начальника філії "Вінницялісозахист" державного спеціалізованого лісозахисного підприємства "Київлісозахист" (далі - філія "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист") Олександром БОЛЮХОМ, завідувачем сектору нагляду, обліку та прогнозу філії "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист" Віталієм СТЕГНЯКОМ (відповідно до листа Вінницького обласного комунального спеціалізованого лісгосподарського підприємства "Віноблагроліс" (далі ВОКСЛП "Віноблагроліс") від "11" липня 2025 року № 291), начальником відділу лісового господарства ВОКСЛП «Віноблагроліс» Богданом ВАСЮТОЮ, головним лісничим дочірнього підприємства "Бершадський райагроліс" ВОКСЛП "Віноблагроліс" Олегом ШВИДКИМ в період з 16.07 по 17.07.2025 року, проведено лісопатологічне обстеження (у відповідності п. 8, 9 Порядку організації та захисту лісів затвердженого постановою КМУ від 20 травня 2022 р. № 612) в лісових насадженнях, що знаходяться в постійному користуванні ДП "Бершадський райагроліс" ВОКСЛП "Віноблагроліс" на доцільність призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів. Обстеженням встановлено наступне:

Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, га	Номер ділянки	Площа, що потребує проведення заходів, га	Коротка таксаційна характеристика насаджень відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування								Причини призначення заходів	Орієнтовна інтенсивність проведення заходів, %
					склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, м3 на 1 га	категорія лісів		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Бершадська діляниця														
8	15	3,1		3,1	6Д34ЯЗ+ГЗ+КЛГ	83	0,65	2	24	32	290	4	халаровий некроз ясена, судинний мікоз дуба (офіостомоз)	10
15	16	2,0		2,0	8ЯЗ2ГЗ+ДЗ	56	0,85	1	20	22	240	4	халаровий некроз ясена, судинний мікоз дуба (офіостомоз), некроз граба	15
18	22	6,2		2,8	5ЯЗ3ГЗ2ДЗ+ЛПД	83	0,60	2	25	32	210	4	халаровий некроз ясена, судинний мікоз дуба (офіостомоз), некроз граба	10
19	13	0,8		0,8	10ЯЗ	66	0,70	1	22	26	260	4	халаровий некроз ясена, ясеневі лубоїди	25
20	9	4,8		4,8	6Д34ЯЗ	81	0,85	2	23	30	340	4	судинний мікоз дуба (офіостомоз), халаровий некроз ясена	10
20	30	2,9		2,9	9ЯЗ1ДЗ	71	0,80	1	24	28	320	4	халаровий некроз ясена, судинний мікоз дуба (офіостомоз)	10
20	31	4,8	(2)	1,3	6ЯЗ2ДЗ2ГЗ	83	0,70	1	25	32	280	4	халаровий некроз ясена, судинний мікоз дуба (офіостомоз), некроз граба	30
21	19	1,2		1,2	7ДЗЗЯЗ	81	0,85	1	24	30	370	4	судинний мікоз дуба (офіостомоз), халаровий некроз ясена, омела біла	10
21	20	23,3	(6)	1,9	5ЯЗ3ДЗ2ГЗ	73	0,60	1	25	32	230	4	халаровий некроз ясена, судинний мікоз дуба (офіостомоз), некроз граба	15
24	1	18,1		18,1	7ДЗЗЧШ	66	0,65	2	19	28	200	3	судинний мікоз дуба (офіостомоз), халаровий некроз ясена	10
42	1	20,5	(1)	3,8	5ЯЗ3ДЗ2ГЗ+ЛПД	88	0,55	2	25	36	190	3	халаровий некроз ясена, судинний мікоз дуба (офіостомоз), некроз граба	15
42	9	1,1		0,9	10ЯЗ+ДЗ	86	0,60	2	24	30	240	3	халаровий некроз ясена, судинний мікоз дуба (офіостомоз)	15
42	16	2,6		2,6	10ЯЗ	81	0,60	1	24	30	240	3	халаровий некроз ясена, ясеневі лубоїди	10
43	1	6,0		6,0	6ДЗ1ГЗЗЯЗ	83	0,65	2	24	30	260	3	судинний мікоз дуба (офіостомоз), халаровий некроз ясена, некроз граба	5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
44	1	10,7		10,7	5ДЗЗЯЗГЗ+БРС	88	0,70	2	25	32	270	3	судинний мікоз дуба (офіостомоз), халаровий некроз ясена, некроз граба	10
44	4	5,4		5,4	5ЯЗ4ГЗ1ДЗ	83	0,50	2	23	36	160	3	судинний мікоз дуба (офіостомоз), халаровий некроз ясена, некроз граба	10
69	2	7,3		7,3	10ВЛЧ+КЛЯ+ЛПД+ГЗ	63	0,60	1	22	26	210	3	стовбурові гнилі, трутовик променевий	15
69	13	2,2		2,2	5ДЗЗГЗ2ЯЗ	58	0,85	1	20	24	260	3	судинний мікоз дуба (офіостомоз), некроз граба	10
70	10	1,9		1,9	9ЯЗ1ДЗ	66	0,60	1	22	26	210	3	судинний мікоз дуба (офіостомоз), халаровий некроз ясена	15
71	10	1,0		1,0	7ЯЗ1ДЗ2ГЗ	66	0,50	2	20	24	150	3	судинний мікоз дуба (офіостомоз), некроз граба	20
71	23	3,3		3,3	3ДЗ5ГЗ2ЯЗ	63	0,85	2	20	24	220	3	судинний мікоз дуба (офіостомоз), некроз граба	5
79	9	3,6		3,6	7ГЗ2ЯЗ1ДЗ+КЛП	58	0,50	2	19	24	130	4	судинний мікоз дуба (офіостомоз), некроз граба	20
80	1	2,0		2,0	8ГЗ2ДЗ+ЯЗ+КЛГ	53	0,60	1	19	20	160	4	некроз граба, судинний мікоз дуба (офіостомоз), халаровий некроз ясена	20
80	4	3,4		3,4	3ДЗЗГЗ2КЛП2ЯЗ	53	0,70	2	18	20	160	4	судинний мікоз дуба (офіостомоз), некроз граба, вертицильоз кленів, халаровий некроз ясена	10
82	1	2,9		2,9	6ГЗ2ЯЗ2ДЗ(58)+ДЗ	58	0,70	2	18	18	170	4	халаровий некроз ясена, судинний мікоз дуба (офіостомоз), некроз граба	20
82	3	1,7		1,7	6КЛГ2ЯЗ2ГЗ+ДЗ	47	0,70	1А	21	26	200	4	халаровий некроз ясена, вертицильоз кленів, некроз граба	10
83	10	17,1		17,1	8ДЗ1АКБ1ЛПД+ЯЗ	61	0,80	1	20	26	250	3	судинний мікоз дуба (офіостомоз), бура ядрово-заболонна гниль акації	5
95	1	13,7		13,7	4ДЗ4ЯЗ1ЛПД1ГЗ	114	0,50	2	26	32	255	3	халаровий некроз ясена, некроз граба, судинний мікоз дуба (офіостомоз)	5
98	1	12,0		12,0	10ДЗ	103	0,60	2	25	32	300	3	судинний мікоз дуба (офіостомоз), малий дубовий вусач, златки	5
120	2	14,6		14,6	10СЗ	62	0,80	1	23	28	390	3	малий та великий соснові лубоїди, златки	5
ВСЬОГО ВСР:				155,0										

Загальна обстежена площа по ДП "Бершадський райагроліс" ВОКСЛП "Віноблагроліс" складає 155.0 га. По причинах розладнання (за переважаючим збудником хвороби/шкідником) в загальному по підприємству:

- судинний мікоз дуба (офіостомоз) - 90.7 га;
- халаровий некроз ясена - 40.4 га;
- соснові лубоїди - 14.6 га;
- стовбура гниль вільхи - 7.3 га;
- некроз граба - 2.0 га.

Лісопатологічна характеристика обстежених насаджень:

Основними причинами розладнання обстеженого хвойного деревостану в кв. 120 вид. 2 на пл. 14.6 га з головною породою сосна звичайна (СЗ) є діяльність комплексу стовбурових шкідників у видовому складі яких провідне місце посідають лубоїди соснові (лубоїд сосновий малий (*Tomicus minor*) та лубоїд сосновий великий (*Tomicus piniperda*), в меншій мірі - короїд вершинний (*Ips acuminatus*) та комплексом златок, про що свідчать наявність характерних ходів та бурової муки під корою дерев. Під деревами є в наявності сліди життєдіяльності у вигляді "стрижених" пагонів від 3 до 7 шт. на м2. Насадження сосни звичайної (СЗ) характеризуються слабким ступенем пошкодження (до 5 %), в наявності також сухостійні дерева, дерева зі зламаними кронами, в переважній більшості поодинокого розміщення, які відпрацьовані комплексом златок.

Обстежені насадження листяних порід характеризуються переважно поодиноким та груповим характером всихання, слабого та середнього ступенів пошкодження. Основними патологіями, що призводять до всихання дерев листяних порід є хвороби некрозного та судинного характеру: судинний мікоз (офіостомоз) дуба, халаровий некроз ясена, некроз граба, вертицильоз клена, тощо. Збудниками хвороб лісу, є грибові хвороби, які заражають дерева базидіоспорами через обламні гілки, морозобійні тріщини та інші пошкодження стовбурів і гілок.

Вищеперераховані насадження характеризуються відпадом дерев що мають переважно верхівковий тип відмирання, що проявляється у вигляді всихання скелетних гілок 1 та 2 порядків, суховершинністю, також наявні водяні пагони на стовбурах всихаючих дерев (як один із головних показників ослаблення дерев). Суховершинність за зовнішніми проявами перебігу захворювання відповідає халаровому некрозу ясеня (відповідно дерева ЯЗ), судинному мікозу (дерева породи ДЗ). В цілому всихання крон окремих лісоутворюючих порід дерев коливається в межах від 2/3 до 3/4 крон. Поодинокі в насадженнях наявні дерева з плодовими тілами дереворуйнівних грибів – трутовиків, а саме у видовому плані найчастіше зустрічаються: на дубі - трутовик дубовий несправжній (*Phellinus igniarius*), на грабові - беркандера обпалена (*Bjerkandera adusta*), та інші види трутовиків, що теж призводять до появи та розповсюдженню у внутрішніх тканинах деревини стовбурових гнилей.

В Бершадській ділянці (кв. 69 вид. 2 на пл. 7.3 га) насадження вільхи чорної (ВЛЧ) всихає внаслідок ураження дерев стовбуровими гнилями, що спричиняють суховершинність, сухобочини, а на кінцевому етапі - всихання всього дерева. На окремих деревах вихід стовбурових гнилей назовні проявляється у вигляді плодівих тіл трутовиків, зокрема на деревах вільхи чорної - трутовика променевого (*Inonotus radiatus*). Частина дерев відпрацьована вільховою златкою (*Dicerca alni*) та іншими стовбуровими шкідниками.

Також в обстежених насадженнях наявний вітровал минулих років поодинокого та групового характеру. Сухостійні та всихаючі дерева характеризуються заселенням та відпрацюванням стовбуровими шкідниками про що свідчить наявність льотних отворів на стовбурах дерев. Основними виявленими видами на ЯЗ – лубоїд ясеневий строкатий (*Hylesinus fraxini*) та лубоїд ясеневий великий (*Hylesinus crenatus*). Переважна кількість дерев що відноситься до сухостою минулих років - вражена стовбуровими шкідниками родин златок, в незначному відсотку – представниками родини вусачів.

Крім вищезгаданого, причинами погіршення санітарного стану обстежених насаджень є ослаблення і всихання дерев внаслідок їх природного старіння, внутрішньовидової та міжвидової конкуренції, несприятливих чинників середовища, що супроводжується заселенням і пошкодженням деревини стовбуровими шкідниками, які є переносниками інших патогенних мікроорганізмів. Разом з тим поодинокі спостерігаються вітровальні, буреломні дерева, дерева з ухилом більше 30 градусів, дугоподібно зігнуті дерева.

В цілому насадження є небезпечними осередками подальшого розповсюдження стовбурових шкідників, хвороб лісу, та відносяться до II класу біологічної стійкості.

Для поліпшення санітарного стану лісів та відповідно до «Санітарних правил в лісах України» рекомендовано провести вибіркові санітарні рубки (ВСР) на загальній площі 155.0 га у 2025 році.

Коротка таксаційна характеристика лісових насаджень відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування 2015 року ДП "Бершадський райагроліс", представленого для лісопатологічного обстеження:

Примітка: відбір дерев до рубки, геодезична зйомка частин таксаційних виділів, матеріально-грошова оцінка лісосік, визначення фактичних середніх розрядів висот та діаметрів проводитимуться силами лісової охорони ДП "Бершадський райагроліс". На момент обстеження роботи по відведенню лісосік до рубки знаходяться в завершальній стадії. Ділянки відмежовані в натурі та остовповані.

ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Всі виявлені даним обстеженням осередки шкідників та хвороб лісу поставити на облік до Книги обліку шкідників та хвороб лісу.
2. Відповідно п. 5 Санітарних правил в лісах України скласти перелік заходів з поліпшення санітарного стану лісів (додаток 1) та погодити з філією "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист" і Центрально-Західним міжрегіональним управлінням лісового та мисливського господарства.
3. Рубки провести згідно Санітарних правил в лісах України.

4. Для недопущення розповсюдження хвороб лісу та стовбурових шкідників, з метою збереження технічних якостей деревини рубки поліпшення санітарного стану лісів (ВСП) необхідно провести в максимально стислі терміни.

5. Порубкові залишки і неліквідну деревину потрібно подрібнювати та розкидати рівномірно по ділянці, для недопущення розвитку та поширення осередків стовбурових шкідників в суміжних насадженнях.

Акт складений в чотирьох примірниках:

- 1-й - філії "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист";
- 2-й - Центрально-Західному міжрегіональному УЛМГ;
- 3-й - ВОКСЛП "Вінобагроліс";
- 4-й - ДП "Бершадський райагроліс" ВОКСЛП "Віноблагроліс"

ПІДПИСИ:

Заступник начальника філії "Вінницялісозахист" ДСЛП
"Київлісозахист"

 Олександр БОЛЮХ

Завідувач сектору нагляду, обліку та прогнозу філії
"Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист"

 Віталій СТЕГНЯК

Начальник відділу лісового господарства ВОКСЛП
«Віноблагроліс»

 Богдан ВАСЮТА

Головний лісничий ДП "Бершадський райагроліс"

 Олег ШВИДКИЙ